

«ЗУМІЙ УСЮДИ БАЧИТИ КРАСУ»

Він і сам це вміє і нас учить. Читаю книжки Григорія Ліщенюка років з двадцять, – передає, присилає. Я реаую: на вступ у «Степ» дала рекомендацію, подала туди ж його рукопис на конкурс «Сокіл степів», – став лауреатом. З десяток років тому «Народне слово» зробило нас із Григорієм сусідами на літсторінці «Автограф». Я тоді виписала його рядки:

*Летять роки й нема цьому кінця,
Стоїть моє Петрове в безгомінні,
Задивлене у плесо Ингульця.*

І ось ми взяли й порушили оспіване поетом «безгоміння». І збулась мрія – після екскурсії до колег у районний красзнавчий музей – знайомство з автором у районній бібліотеці для дітей, а заодно – з оновленим райцентром, де була півжиття тому у відрядженні. Не раз ми читали й обговорювали вірші Ліщенюка з моїми друзями-поетами Володимиром Яремчуком, Володимиром Стафідовим, Валентиною Кондратенко і сходились на тому, що він – поет, і нам хотілось у його «егерство» в гості. А Петро Лойтра давно з ним дружить і стверджує дружбу піснями на його вірші.

Відгукнулась у пресі на його книжку «Жовтоцвіт» чотири роки тому. А цього року взимку таки повезло: зробили ми письменницький десант у Петрово, де живе поет. Хоч він, скромняга, відмовився читати свої вірші, за батька це зробила журналістка Оксана Олінчук (Ліщенюк). (Ще раніше читала в обласній пресі і її гарні статті.)

І ось я повернулась з черговою дозою поетичного «нектару» – двома збірочками з автографами поета для нашого музею. Прочитала першу (2015 р. видання) «Перекотиполе» (46 с.) і другу (2017 р.) – «Просинь». Перша – вийшла у ЦУВ у Кіровограді (редактор С. Янчуков), друга – у Жовтих Водах – у авторській редакції (36 с.). Обидві як двійнята – кишенькового формату, з нелюбим мною фотоінтернетним оформленням обкладинок. До першої – передмова доньки, до другої – Володимира Кіфенка. На першій – фото степу з перекотиполем і курганом козацької слави, на другій – блакитні клапті ранньоосіннього неба – над червоними плодами шипшини. До речі, дуже вдалі символи: перекотиполе – аналог людської долі, а шипшина, яка живе до 400 років, – символ довголіття. Жаль, що не рукою художника зроблено.

Г. Ліщенюк (а чого ж чекати від такого тернопільсько-поліського прізвища) і в цих збірках залишається поетом-природолюбом. У книгах немає розділів, бо тема одна (це і добре, і не дуже) – любов до природи, краю, людей, народу, крізь яку періодично «прорізаються» автопортрети митця, його роздуми над сенсом життя, творчості, часом – невтішні, часом – обнадійливі. Гадаю, що поетові-мужчині не личить сумніватися: поет я, не поет, і кому, мовляв, потрібні мої вірші. У 80-х роках нас «просвіщав» з цих питань у студії «Сівач» Володимир Базилевський. Відтоді я взагалі стараюсь уникати творів про роль мистецтва і особливо – про роль автора. Оцінку дадуть читачі або критики (хоч іноді такі сподівання марні).

Пишу, може, занадто прямолінійно, але ж чула від поета: «Критика потрібна мені – і правда». Загальне враження – позитивне. Вірші Г. Ліщенюка схожі на автора: м'які, добрі, красиві, ніжні, теплолюбиві. Тепло, як і вітер, – то головні їх «герої». Здається, не залишилось навколо поета ні хати, ні дерева, ні квітки, ні листка, до яких би його чутлива душа не озвалась, не обмінялась так потрібним і природі, і людям теплом. А от серед стихій він залишається теж вірним своїй давній любові – вітрам. У двох збірочках я нарахувала 42 образи на 80 сторінок – чи не забагато, навіть якщо дуже любиш ці різнохарактерні вітри? Вони чого тільки не роблять у віршах: грають, читають, хльоскають, сплячуть, чешуть, ховаються, ридають, тасують «карти». Не менш цікаві, як дієслова, у вітрів і епітети-прикметники. На жаль, крізь цю вітряність часом проглядає або авторська чи редакторська неухважність, або несвідоме самоповторювання. А може, і запозичення у Тараса Шевченка: «Вітер з гасм розмовляє і шепоче з осокою».

Щоб не бути голослівною, пошлюсь на попередню збірку «Жовтоцвіти». У

«Перекотиполі» – «в моїм саду вітри читали прозу», а в «Жовтоцвітах» – «вітри читають трави у степах». І знову паралель у двох книгах: то «грає вітер на очеретині», то «на комишині вітер грає соло». Звичайно, тут можна і хвалити автора за розмаїті образи вітру, але й дорікнути, бо «вітер хльоснув мокрим батогом» в одній книзі, а в попередній – «хльоска вітер, немов батогом». Це таки недогляд. Як і повторені рядки про вітер, що сховався в димарі.

Поет добре володіє формою мініатюри – обидві книжки складаються з восьмирядкових віршів, що часом втомлює читача, хочеться розмаїття строфіки.

Цікавими, але рідкісними бувають відхиленнями від пейзажної лірики до історіософської, медитативної (на жаль, і тут трапляються повтори в образах: якщо полум'я або вогонь, то: калини, горобини, шипшини, хризантеми). Полюбляє автор переспівувати і хайямівські мотиви, тобто втішання капосної хандри чаркою... Вдаються йому окремі біблійно-християнські мотиви:

*І кровоточить Правда,
Колись людьми розп'ята на хресті.*

Щиро й загадково звучать рядки про поезію:

*На березі піщаним храм незвичний,
Збудований лише із фраз і рим.*

Або про долю поета:

*Як часто у житті буває так,
Що доля – вітер. Ти лише билина.*

(Так от, може, чому так багато вітру в його поезії?!)

На жаль, у книжках є поліграфічні недоліки: відсутня назва в передмові, зміст, місцями нераціонально використано шрифти. Трапляються і мовні огріхи, авторські чи редакторсько-коректорські, але помилки. Наприклад, неправильно вжиті наголоси, а то й русизми. Зате Григорій любить неологізми («тополять дороги», «серпнуть трави»).

... Перегорнула знов збірки і стільки гарних строф і рядків у очі впало: щирих, глибоких, люблячих світ і людей. І це в наш «озвірілий» час.

Ні, таки Ліщенко – гарний поет! І хай читають його люди й вітри.

Антоніна Корінь,
науковець літературно-меморіального
музею І. К. Карпенка-Карого

Опубліковано :
газета «Народне слово»,
№ 20 від 11.06.2020 р.